

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА У РОБОТІ ІЗ СІМ'ЯМИ, ЩО ОПИНИЛИСЯ В СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

Сьогодні тривожним сигналом для українського суспільства є те, що значна частина сімей вимагає соціально педагогічної допомоги через проблеми, що виникають як між членами сім'ї, так і між сім'єю та її зовнішнім оточенням.

Сім'я в складних життєвих обставинах — це сім'я, яка в силу об'єктивних чи суб'єктивних причин втратила свої виховні можливості, в результаті чого в ній складаються несприятливі умови для виховання дитини. Зростання кількості сімей в складних життєвих обставинах обумовлено збільшенням числа малозабезпечених сімей, міграцією, в тому числі за межі держави, погіршенням стану здоров'я населення, зміною традиційних ролей в сім'ї, особливо жінок, зростанням кількості розлучень, неповних сімей, насильства в сім'ї тощо. Сім'ю визнано найкращою умовою виживання, захисту і розвитку дітей, основним осередком суспільства, природним середовищем для людини, то саме від неї залежить, яким буде наше майбутнє.

У рамках професійної компетентності соціальний працівник має володіти широким колом відповідних професійних знань і умінь:

1. мати належну професійну підготовку, володіти глибокими знаннями з теорії і практики соціальної роботи, технології її здійснення, із психології, педагогіки, фізіології, економіки і організації виробництва, законодавства, сучасних інформаційних технологій, методів математичної статистики та ін.;

2. володіти високою загальною культурою, бути ерудованою людиною у сфері культури, музики, живопису;

3. володіти інформацією про сучасні політичні, соціально-економічні процеси в суспільстві, бути досить поінформованим про різні соціальні групи населення, їх потреби та особливості;

4. уміти передбачати наслідки своїх дій, послідовно втілювати у життя цінності професії;

5. володіти навичками комунікативного спілкування, наприклад, уміти правильно спілкуватися з важкими підлітками, інвалідами, людьми похилого віку;

6. дотримуватися етики професійної поведінки, професійної таємниці, бути коректним у питаннях, що стосуються інтимних аспектів життя клієнтів;

7. бути емоційно врівноваженим, готовим до психологічних навантажень, сумлінно виконувати свій професійний обов'язок, не втрачаючи самовладання, доброзичливості та уваги до клієнта;

8. уміти ухвалювати рішення у складних, несподіваних ситуаціях, чітко формулювати і грамотно висловлювати свої думки.

Фактично компетенції соціального працівника реалізуються з орієнтацією на клієнта соціальної роботи, його проблеми, потреби, інтереси, особливості віку тощо.

На сьогоднішній день багато громад в Україні занепокоєні загостренням соціальних та економічних проблем, що погіршують соціальне становище сімей із дітьми, а особливо сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах [2, с. 19].

Спеціальні урядові програми, спрямовані на їх вирішення, не дають очікуваних результатів. В Україні негайного вирішення потребують проблеми соціального сирітства, насильства щодо дітей, погіршення стану їхнього здоров'я та багато інших соціальних негараздів. Стає більш чітким розуміння, у тому числі на рівні територіальних громад, що ці проблеми є не ізольованими, а глибоко взаємопов'язаними.

Типовими помилками соціального працівника під час роботи з соціальною мережею сім'ї є:

1. ігнорування інших служб, організацій, не залучення їх до соціального супроводу;

зосередження на якомусь одному із секторів сітки й ігнорування інших;

2. невміння бачити ключові елементи сітки для ефективної роботи із сім'єю;

3. брак навичок і вмінь активізації соціальної мережі для допомоги конкретній сім'ї;

4. брак навичок активізації самої сім'ї;

5. недооцінка важливості роботи із соціальною мережею сім'ї [1, с. 104].

Таким чином, у суспільстві зростає усвідомлення того, що професійні працівники соціальної сфери та державні програми, які ними реалізуються, незважаючи на їхні добрі наміри, не можуть повною мірою забезпечити комплексне розв'язання взаємопов'язаних проблем. Результативність соціальних програм значною мірою залежить від активної участі пересічних громадян, бізнесових структур, формальних і неформальних громадських, благодійних організацій у багатьох сферах життя. Все більш важливим у реалізації соціальних програм стають особисті взаємини та поновлені, життєздатні соціальні мережі. Створення і відновлення таких взаємин і соціальних мереж, у першу чергу в територіальних громадах, є завданням, до виконання якого мають долучатися всі сектори суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Соціальна робота в Україні: Навч. посіб. / І.Д. Зверєва, О.В. Безпалько, С.Я. Харченко та ін.; За ред. І.Д. Зверєвої, Г.М. Лактіонової. К.: Центр навчальної літератури, 2004, - с. 104.
2. Соціальні служби родині: Розвиток нових підходів в Україні (перевидання). За ред.. І.М. Григи, Т.В. Семигіної. К., 2003, - с. 19.